

אדרת רשב"ם

ר"ת אמרות דוב רוזנברג תלמיד רבינו שלמה ב"ר מרדכי
לזכר נשמת הגה"ק רבינו שלמה מזוועהיל זי"ע

בס"ד

פ' ויחי שנת התורה עדיף לפ"ק גליון ק"ל

מדור הנעשה ונשמע

ח"כ עודד פורר מישראל ביתנו שוב הסיט השבוע נגד הציבור החרדי, אחר פרסום נתוני הגרעון על ידי משרד האוצר, ואלה דבריו הטמאים, ישראל ביתנו מתריעה חודשים ארוכים על גודל הגרעון, ועל כך שלא ניתן לטפל בו, כאשר ממשלת ישראל שבויה בידי דרעי ליצמן וגפני, שדואגים לשמור את הציבור שלהם עני, חסר השכלה, ומחוץ למעגל התעסוקה (עפ"ל), פתאום הם דואגים לרווחת הציבור החרדי שיהיו עשירים, שיהיו להם תואר אקדמיה גבוה שיוכלו להתפרנס בכבוד, הרי **ישראל ביתנו** בגימטריא **ועודד דואג על עניות החרדים**, ועוד, **ישראל ביתנו** גם בגימטריא **בהשכלה ותעסוקה**, והצדיק החפץ בהצדקו ח"כ עודד פורר - סליחה - טעות - **עודד פורר** בגימטריא **רשע**, לא בצדקתו רוצה לדאוג לחרדים, כי אם ברשעתו, להוציאם מבית המדרש ולהשמידם, שילמדו כפירה ומינות רח"ל, וח"כ עודד פורר מרגיש האחריות להציג את שיטת ליברמן וישראל ביתנו, הרי **עודד** במילוי כזה **עי"ן ו"ו דל"ת דל"ת**, בגימטריא **ישראל ביתנו** (עה"כ), אולי מישהו יכול להגיד כמה חרדים עובדים בחברת חשמל, האם בכלל נותנים לחרדים תעסוקה במקומות שיאפשרו להם להתפרנס בכבוד, הם רק רוצים שהחרדים יעבדו עבודה זולה במקום השב"חיים או להיות עובדי מנקות הכבישים, וכל העבודות השפלות למיניהן, שאל יבלבל את המוח, ו**שמו עודד פורר** מרומזת בתהלים, **מעודד** ענוים ה' משפיל רשעים עדי ארץ (תהלים קמז:ו), אתה **פוררת** בעזך ים שברת ראשי תנינים על המים (תהלים עד:ג), וברד"ק פוררת לשון שבור ורצוף, כמו, (ישעיה כד:יט) פור התפוררה ארץ (רד"ק), הנה ימים באים, וה' ישפיל אותו עם כל הרשעים, וישבר אותם לפרורים, ולא יישאר זכר מהם, האם לא די לנו בהסתה נגד יהודים יראי השם בכל רחבת העולם, אותה הסתה למדו מהם הכושים בארה"ב, הטוענים כי היהודים יראי ה' יש להם את כל הכסף על חשבונם של שאר העם, ואולי באמת הגיע הזמן בארה"ב לא להראות לעמים את יופיים ורוב עושרם של היהודים, ושמעתי מפ"ק מורי כ"ק מרן אדמו"ר בעל שפע חיים מצאנז זצוקללה"ה וזלה"ק, שמעתי מכ"ק אאמו"ר [הרב מרודניק] זי"ע לפרש מאמר רז"ל (חגיגה ט:), יאה עניותא ליהודאי כי ברזא סומקא לסוסיא חיורא, שח"ו לומר דכוונח רז"ל בזה שבני ישראל יהיו עניים, אלא כוונתם שכמו שהסוס עדיה עליה רק בהתהלכו בקרית חוצות, אמנם כשעומדת מלוכלכת ברפת מסורה באבוס, אז מסירים את הברזא ממנה, כן בני ישראל יהיו שבעים כל טוב בביתם, כדי שיוכלו לעבוד את השי"ת מתוך הרחבת הדעת ולגדל בניהם לתורה להיות להם בנין וחתנין רבנו, אבל בהתהלכם ברחוב, ילבישו תכשיט העניות עליהם, להסתיר את רוב עשרם עכד"ק של אאמו"ר זי"ע, וכן רגיל אני לדרוש תמיד, ואשרי להשומעים לי, כי הרבה עמים ועניינים יש בזה, וגם בפשטות, כדי שלא להתריס נגד הגויים והקליפות שלא יתקנאו בנו, בראותם את רוב עושרינו, ובעוה"ר אינם נזהרים בזה ומתקשטים בתכשיטים יקרים כשהולכים בחוץ, והרבה רעות נצמחות מזה (עי' שפע חיים ימה"נ ח"ב שמע"צ עמוד רכה-רכו, ויש מביאים זאת בשם הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע).

מדור הכרוך

אחד על אחיך אשך לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי
(בראשית מח:יט-כב).

ופירש"י ז"ל ידעתי בני ידעתי, שהוא הזכור (רש"י),
ובתרגום יונתן, ובכינונו ציומא ההוא למימך, כך יוסף ברי,
יצרכון בית ישראל ית ינוקא ציומא דמהולתא וכו' (תרגום
יונתן).

וימאן לביו ויאמר ידעתי בני ידעתי גם הוא יהיה
לעם וגם הוא יגדל ואלוה אהיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה
מלא הגוים, ויצרכם ציוס ההוא לאמור כך יצרך ישראל
לאמר ישמך אלקים כאפרים וכמנשה וישם את אפרים לפני
מנשה, ויאמר ישראל אל יוסף הנה אנכי מת והיה אלקים
עמכם והשיב אחכם אל ארץ אבותיכם, ואני נתתי לך שכם

ובתרגום אונקלוס, בחרצי ובקשתי, בלכותי ובצעותי (אונקלוס), ומקורו טהור צפרק יש נוחליו, ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרצי ובקשתי, וכי בחרצו ובקשחו לקח, והלח כבר נאמר (תהלים מד:ז) כי לא בקשתי אצטח וחרצו לא תוסיעני, אלא חרצו זו תפלה, קשתי זו בקשה (ב"ב קכג.).

ומאינו צפרק ששי דמסכת יבמות, אמר רבי יצחק, למה נמשלה תפלתו של לדיקים כעתר, מה עתר זה מהפך התבואה ממקום למקום, כך תפלתו של לדיקים מהפכת מדותיו של הקב"ה ממדת רגזנות למדת רחמנות (יבמות סד.).

ונל"פ בעזשה"ת עפ"י מה דאיתא במסכת עבודה זרה, וזרעו יהיה מלח הגוים, אימתו יהיה מלח הגוים, בשעה שעמדה לו חמה ליהושע, ויעמד השמש בחאי השמים, ולא אץ לבוא כיום תמים (ע"ז כה.), ויהושע מזרע אפרים, כדכתיב בריש פ' שלח, (במדבר יג:ח) למטה אפרים הושע בן נוו.

ותמו תנינו במסכת קידושין, תניא, וכבר היה רבי טרפון וזקנים מסובין בעלית בית נתזה בלוד, נשאלה שאלה זו בפניהם, תלמוד גדול או מעשה גדול, נענה רבי טרפון ואמר מעשה גדול, נענה רבי עקיבא ואמר תלמוד גדול, נענו כולם ואמרו תלמוד גדול שהתלמוד מביא לידי מעשה (קידושין מ:), והנה לימוד היא צפה ובמחשבה, משא"כ מעשה היא בידיים, ולכן אפרים שהי' גדול בתורה, ס"ל תלמוד גדול, ומנשה שעסק בהליכות עולם ובכרכי ישראל, ס"ל מעשה גדול, וכאשר יעקב אבינו שם את אפרים לפני מנשה, הכריע כמסקנת הגמרא שתלמוד גדול.

וצריך מסכת כתובות דרש בר קפרא, גדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, דאילו במעשה שמים וארץ כתיב – אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, ואילו במעשה ידיהם של לדיקים כתיב – מכון לשבתך פעלת ה' מקדש אדני כוננו ידיך, השיב בבלי אחד ור' חייא שמו – ויבשת ידיו ילרו, ידו כתיב (כתובות ה.), ולפי"ז אי אמרינן דיך את למסורת, א"כ גדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, והרי לדיקים אף שנבראו לאחר המלאכים, אבל במחשבה עלה במחשבתו קודם לברות את העולם בשביל הלדיקים, כדמאינו במדרש, בראשית בשביל ישראל שנקרא ראשית, וא"כ בתר מחשבה אזלינן, אבל אי נימא דיך את למקרא, א"כ גדולים מלאכים יותר מהלדיקים, וא"כ בתר מעשה אזלינן, כי במעשה בפועל נבראו המלאכים קודם.

ואיתא בספר כסף נבחר פ' בראשית וזלה"ק, ותמו תנינו במס' פסחים (ק"ט), מאי דכתיב וידי אדם מתחת כנפיהם (יחזקאל א:ח) – וידו כתיב, מלמד שידו של הקב"ה פרושה מתחת כנפי החיות לקבל את השבים, וא"כ את הולכים בתר הכתיבה, ודאי מוכח דהקב"ה מקבל שבים ותשובה מועלת, אבל אי הולכין בתר הקריאה, אם כן קרינן וידי אדם – דקאי על המלאכים, ואין להוכיח דהקב"ה מקבל שבים (כסף נבחר פ' בראשית).

ואיתא בספר בנין דוד פ' לך וזלה"ק בא"ד, ונ"ל בהקדם המדרש עה"פ ויטע אשל, פרדס תיקו להם כל מאן דאתי, א"ל שאל תאנין ענבין ורמון, וז"ב מה הי' ענין הפרדס הזה, וגם למה מזכיר אותם כסדר הזה ולא כסדר הקרא מתחילה גפן ואח"כ תאנה וכו', וראיתי בספר שתי ידות מקדמון א' ז"ל לפרש, דכל מגמתו של אברהם אבינו ע"ה הי' להכניס גרים תחת כנפי השכינה, באומרו להם שיהי' חביבים לפני הקב"ה יותר מישראל, כדאיתא במדרש נשא, ה' אוהב לדיקים אלו הגרים שחביבים לפני הקב"ה יותר מישראל, א"כ יקשה למה הקדימה התורה אפילו עדו ואמתו של ישראל לפני הגרים, ולהסיר תלונה הזאת תיקו להם אלא"ה פרדס, וכל מאן דאתי א"ל שאל תאנין ענבים ורמון, דמבואר בצרכות (מא.) דפליגי ר"י ורבנן על הפסוק ארץ גפן תאנה וכו', דסבר ר"י דכל המוקדם עדיף יותר וראוי לצדך עליו, ורבנן סברי דחביב עדיף יותר ומה דחביב עליו עדיפא ליה ומוקדם לצרכה, א"כ לרבנן אין נפקותא במה דמוקדם בקרא אלא במה דחביב יותר אע"ג דמאוחרי, א"כ שפיר י"ל אף דגרים כתובים לבסוף, מכל מקום המה חביבים יותר מישראל, ולכן א"ל שאל תאנין ענבים ורמון, אע"ג דבקרא כתוב להיפך גפן תאנה ורמון, מכל מקום אמר להם לבקש מקודם תאנים ולצדך עליהם, יען כי המה חביבים יותר מענבים, ואין נפקותא במה שהקדימה התורה גפן לתאנים, דאזלינן רק בתר החביב ולא בתר הקודם, לכן גם אתם אתם תתגיירו עמכם תהי' חביבים עוד יותר מישראל עכדפח"ח (בנין דוד פ' לך אות כ"ט).

ומהנ"ל משמע דחביבים גרים לפני הקב"ה, וכך גם שנינו במסכת פסחים, דאמר רבי אלעזר – לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות, אלא כדי שיתוספו עליהם גרים (פסחים פז:), הרי דחביבים גרים לפני הקב"ה, והם מעליותא, אבל במסכת נדה מוכח איפכא, דתנו רבנן, הגרים והמשחקין בתינוקת מעבדין את המשחית וכו', כדרכי חלבו, דא"ר חלבו, קשין גרים לישראל כספחת (גדה יג:).

ואיתא בספר כסף נבחר פ' לך, דהמחלוקת אי מקבלים גרים או לא, תלוי אי מהני תשובה לבן נח או לא, וזלה"ק, דכבר נודע שיש חלוקי דיעות בענין קבלת גרים, דאיתא במדרש (ב"ר פרשה א' סימן ד') שלשה דברים קדמו לעולם וקחשיב ישראל, ובגמרא (פסחים נד.) לא קחשיב ישראל, ותיירץ ביפה תואר (שם) דגמרא סבר מקבלין גרים, וא"כ איך אפשר שיהיו ישראל במחשבה, דהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, וא"כ איך יהיו ישראל במחשבה, דלמא יתוספו גרים והיו ישראל יותר, והמדרש סבר אין מקבלין גרים, ונראה דפליגי, דאיתא בעשרה מאמרות (מאמר חקור דין ח"א פ"ד, ח"ב פ"א) אין תשובה מועלת אלא לישראל ולא לבני נח, אכן בפירש"י לפי' (בראשית ו:ג) והיו ימיו מלאה ועשרים שנה, ק"ך שנה האריך להם אולי יעשו תשובה, א"כ מוכח תשובה מועיל, א"כ בזה פליגי, למאן דאמר דאין מקבלין גרים סובר דאין תשובה מועיל, משום דאותן חטאים שחטאו בגיותן אין תרופה למכתו, ואיך דסבר תשובה מועיל סובר דמקבלין גרים, דיכול לתקן אשמתו (כסף נבחר פ' לך לד), ושמעתי מפ"ק כ"ק מרן אדמו"ר מלאנז שליט"א (בשוה"ט ליל א' דסוכות תשס"ו), דבזה תלוי אי מהני תשובה על עון עבודה זרה, דהעכו"ם עצדו עצודת כוכבים ומזלות, ואי מהני תשובה על עבודה זרה, א"כ מהני תשובה לבן נח ומקבלין גרים, ואי לא מהני תשובה על עבודה זרה, אז לא מהני תשובה לבן נח ואין מקבלין גרים.

ותנן במשנה במסכת כריתות, שומן וחלב לפניו, ואכל אחד מהן – ואינו יודע איזה מהן אכל, מביא אשם תלוי וכו', ובגמרא שם, איתמר רב אסי אמר חתיכה אחת שנינו – ספק של חלב – ספק של שומן, חייא בר רב אמר חתיכה משתי חתיכות שנינו, במאי קא מיפלגי, רב אסי סבר יש אס למסורת – מלות כתיב, וחייא בר רב אמר יש אס למקרא – מלות קרינן וכו', אמר רב יהודה אמר רב, היו לפניו שתי חתיכות, אחת של שומן ואחת של חלב, אכל אחת מהן ואינו יודע איזו מהן אכל חייב, חתיכה אחת, ספק של חלב ספק של שומן, ואכלה, פטור, אמר רבא, מאי טעמא דרב, דאמר קרא ועשה אחת מכל מלות ה' בשגגה, עד שיסגוג בשתים, מלות כתיב, מלות קרינן (כריתות יז:), וכתב המאירי בריש מסכת חגיגה וזלה"ק, ושמא זהו עיקר מחלקתם, שלדעת המאריך שתי חתיכות – כל ספק מותר מן התורה, ולדעת האחר אסור (המאירי חגיגה ד.).

ותמן תנינן במסכת יומא, וכבר היה רבי ישמעאל ורבי עקיבא ורבי אלעזר בן עזריה מהלכין בדרך ולוי הסדר

ורבי ישמעאל בנו של רבי אלעזר בן עזריה מהלכין אחריהן, נשאלה שאלה זו בפניהם, מניין לפקוח נפש שדוחה את השבת וכו', נענה רבי אלעזר ואמר, ומה מילה שהיא אחד ממאמרים וארבעים ושמונה איברים שצאדם דוחה את השבת, קל וחומר לכל גופו שדוחה את השבת וכו', אמר רבי יהודה אמר שמואל, אי הואי התם הוה אמינא דידי עדיפא מדידהו, וחי בהם – ולא שימות בהם, אמר רבא, לכולהו אית להו פירכא, בר מדשמואל דלית ליה פירכא וכו', אשכחן ודאי ספק מנא לן (יומא פה. - פה:), וידוע מש"כ בספר עמק החכמה להרה"ק ר' מרדכי דוב מהורניסטופיל ז"ע, שכל השאר מאן דאומרים שם, מהיכן הם ילפי לספק פיקוח נפש דוחה את השבת, אלא דס"ל ספיקא דאורייתא מן התורה לקולא, וא"כ ספק פיקוח נפש אינו גרוע מכל ספיקא דאורייתא – דמן התורה לקולא אזלינן, רק לשמואל – דיליף מן וחי בהם, ס"ל ספיקא דאורייתא מן התורה לחומרא, ולכך לריך לימוד מיוחד לספק פיקוח נפש – שדוחה את השבת, ולכאורה שאר המאן דאומרים שס"ל ספיקא דאורייתא מן התורה לקולא, מה הם יעשו עם הפסוק – ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני ה' (ויקרא יח:ה), אלא יפרשו כמו שפירש רש"י ז"ל בחומש, וחי בהם – לעוה"ב, שאם תאמר בעוה"ז – והלא סופו הוא מת (רש"י שם).

ואיתא בספר כסף נבחר ריש פרשת האזינו וזלה"ק, ונראה דאיתא בדברי רז"ל במס' יומא (פה.) מנין לפיקוח נפש שדוחה את השבת, ק"ו ממילה, מה מילה שהיא אחד מאבריו של אדם, אמרה תורה – לחלל את השבת, קל וחומר כל גופו של אדם, וידוע דיטנו שני פירושים על פסוק (ירמיה לג:כה) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, לחד פירושא קאי על התורה (פסחים סח:; ע"ז ג:), ולאידך פירושא קאי על המילה (נדרים לב:), ונפקא מינה בין הנך שני פירושים – נראה דאיכא בינייהו, דלמאן דאמר אם לא בריתי קאי על התורה, שפיר איכא למילף דפיקוח נפש דוחה את השבת מקל וחומר דמילה, דמה מילה שהיא אחד מאבריו של אדם דוחה את השבת, כל גופו לא כל שכן, אכן למאן דאמר אם לא בריתי קאי על המילה, איכא למיפרך, דמה למילה שדוחה שבת – משום דהיא קיום העולם, כדכתיב אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, אבל כל גופו של אדם – שאינו מעמיד ומליב של עולם – אינו דוחה (כסף נבחר ריש פ' האזינו).

ואיתא במסכת קידושין, דתניא בבגדו בה, כיון שפירש טליתו עליה שוב אין רשאי למוכרה דברי רבי עקיבא,

רבי אליעזר אומר בצגדו זה, כיון שבגד זה שוב אין רשאי למוכרה, במאי קמיפלגי, רבי אליעזר סבר יש אם למסורה, ורבי עקיבא סבר יש אם למקרא (קידושין יח:), וידוע מש"כ בספר בנין דוד למבואר בזוהר הקדוש, ולכן יהיה נמשך הגלות עד אלף הששי – להשלים הד' מאות שנים שלא היו במצרים אלף רד"ו שנים עיי"ש, ומציא מספר ארץ חמדה דזה נכון לר"א דס"ל יש אם למסורה – ואמרין כיון שבגד זה שוב אינו רשאי למוכרה, א"כ אי אפשר לומר דשאר הגלויות היו דנמכרו מכירה חדשה בשביל שחטאו, הא כיון שבגד זה שוב אינו יכול למוכרה, על כן כריך לומר דשאר הגלויות היו להשלים הזמן וכו', אבל לר"ע דס"ל יש אם למקרא – וס"ל אף שבגד זה רשאי למוכרה, א"כ י"ל דכבר נשלם הזמן, והא דנמכרו בני ישראל בשאר גלויות היו בשביל שחטאו (בנין דוד פ' תולדות סימן פ"ב, פ' וישלח סימן ו', ובפ' וישב סימן ל"ד).

וידוע קושיית העולם, איך יאלו ממצרים לפני הזמן, והרי אמר הכתוב ויאמר לאברהם ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אחם ארבע מאות שנה (בראשית טו: יג), ובני ישראל יאלו אחרי רד"ו שנה, ברם רש"י ז"ל מפרש שם שמונין מלידת יצחק, ומשנולד יצחק עד שיאלו ישראל ממצרים עברו ארבע מאות שנה, אבל איתא בספר פרשת דרכים (דרך הקודש דרך ט') כי זה נכון רק אי אמרינן שארץ ישראל אינה מוחזקת לנו מאבותינו, ואז שפיר נקראת ארץ לא להם, אבל אי נימא שארץ ישראל מוחזקת לנו מאבותינו, א"כ אי אפשר לומר שמונין מלידת יצחק כמו שפירש רש"י, וזה אי ארץ ישראל מוחזקת לנו מאבותינו או לא, תלוי אי לחלק כריך קרא או לא, כי אברהם אבינו נלטווה קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה, ואברהם אבינו הלך בה רק לארכה ולא לרחבה, ולמ"ד הליכה קונה – אי אמרינן לחלק לא כריך קרא – שפיר קנה אברהם אבינו ע"ה את ארץ ישראל, ואז אי אפשר למנות מלידת יצחק, עכת"ד, ולפי הנ"ל י"ל, דרבי אליעזר דס"ל יש אם למסורה, ושאר הגלויות היו להשלים הזמן, א"כ לא מונין מלידת יצחק, וארץ ישראל מוחזקת לנו מאבותינו, אבל רבי עקיבא דס"ל יש אם למקרא, ושאר הגלויות היו דנמכרו מכירה חדשה בשביל שחטאו, א"כ כבר נגמר הזמן של ארבע מאות שנה, וארץ ישראל אינה מוחזקת לנו מאבותינו.

והאיך שאמר הכתוב וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי, ופירש"י ז"ל שהוא הזכור, וקא ממשיך ואזיל הכתוב, ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו, ואפילו שידע כי מנשה הזכור אעפ"כ אחיו הקטן יגדל ממנו כי חביב עדיף, א"כ גרים מעליותא, ושפיר מהני תשובה אפילו על ע"ז, ודרשינן וידו כתיב זה ידו של הקב"ה שפרשה מתחת כנפי החיות לקבל את השבים, ויש אם למסורה, וא"כ דרשינן גדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, ולפיכך קא ממשיך ואזיל הכתוב, וזרעו יהיה מלא הגוים, ודרשינן אימתי יהיה מלא הגוים, בשעה שעמדה לו חמה ליהושע ויעמד השמש בחצי השמים, כי זכח הדיקים לשנות את דרך הטבע, וכיון דאמרין יש אם למסורה, א"כ דרשינן מאות כתיב ואשם תלוי אפילו בחתיכה אחת, וספיקא לאורייתא מן התורה לחומר, וילפינן פיקוח נפש שדוחה את השבת מן וחי זה, ולא מק"ו דמילה, לאיכא למיפרך, דמה למילה שדוחה שבת – משום דהיא קיום העולם, כדכתיב אם לא בריתי יומם ולילה, ואמרין גדולה מילה וכו', ולפיכך קא ממשיך ואזיל הכתוב, ויזכרם ציוס ההוא לאמור כך יבדך ישראל, ומתרגמינן כך יוסף כרי יזכרון בית ישראל ית ינוקא ציומא דמהולתא, וכיון דאמרין גדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, א"כ בתר מחשבה אזלינן, וא"כ תלמוד גדול, והנה יהושע בן נון מזרע אפרים היה, ואפרים הי' גדול בתורה, ולדיקים אף שנבראו אחרון, אעפ"כ גדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, כי אמרינן חביב עדיף, ואפרים שהיה גדול בתורה היה חביב, ולפיכך וישם את אפרים לפני מנשה, וכיון דאמרין יש אם למסורה, א"כ דרשינן בצגדו זה כיון שבגד זה שוב אינו רשאי למוכרה, ושאר הגלויות הם ההמשך של גלות מצרים, ולא מונין מלידת יצחק, וארץ ישראל מוחזקת לנו מאבותינו, ולפיכך קא ממשיך ואזיל הכתוב, ויאמר ישראל אל יוסף הנה אנכי מת והיה חלקים עמכם והשיב אתכם אל ארץ אבותיכם, והפסוק מתייחס לארץ ישראל בשם ארץ אבותיכם, כי מוחזקת היא לנו מאבותינו, וכיון דאמרין גדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, א"כ דרשינן מה עתר זה מהפך התבואה ממקום למקום, כך תפלתן של לדיקים מהפכת מדותיו של הקב"ה ממדת רגזנות למדת רחמנות, לפיכך קא ממשיך ואזיל הכתוב, ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי, ודרשינן חרבי זו תפלה, קשתי זו בקשה.